

Wandelroute

In het spoor van Adriaan Pauw

© 2020 Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek

Deze wandelroute wordt u aangeboden door de Stichting Adriaan Pauw en de Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek ter gelegenheid van het Adriaan Pauwjaar 2020.

De route is als pdf te downloaden op www.hv-hb.nl en op adriaanpauw.info.

1. Startpunt: De Oude Kerk op het Wilhelminaplein

Deze kerk is opgetrokken op de fundamenten van de vroegere katholieke Mariakapel, gebouwd in 1345, maar tijdens het Haarlemse beleg van 1572-1573 verwoest. Heemstede was een katholiek dorp gebleven. Adriaan Pauw was echter van de officiële hervormde godsdienst. De stichting van een zelfstandige hervormde gemeente, los van Haarlem, met een eigen kerk bood hem ook de gelegenheid om een eigen predikant te benoemen. De kerk werd een succes. Na de dood van Adriaan Pauw is de noorderkruisarm eraan gebouwd. In de jaren dertig van de 20ste eeuw is er een extra travee aan de westkant aangebouwd. In het koor van de kerk bevindt zich het grafmonument van Adriaan Pauw, een monumentaal ontwerp van de Amsterdamse architect en beeldhouwer Pieter de Keyser, zoon van de beroemde Hendrick de Keyser, en bijna uniek in Nederland. In de kelder onder het koor bevinden zich de grafkisten van de familie Pauw. Bijzonder: van 1840 tot 1854 stond de beroemde dichter en dominee Nicolaas Beets hier op de kansel.

We lopen naar het begin van de Voorweg.

2. De Voorwegschool

Deze school gaat door voor de oudste school van Nederland. Wellicht dat Heemstedse trots hier een rol bij speelt. De school is opgericht door Adriaan Pauw. Het huidige gebouw dateert hoofdzakelijk uit de 19de eeuw. Pauw benoemde ook de onderwijzer. Die zal toch voornamelijk met katholieke kinderen te maken hebben gehad. De school is nog altijd een bloeiende school.

We wandelen richting de Achterweg, langs het terrein van SEIN, over de Meerweg. We steken de Sportparklaan over naar het parkeerterrein van het Oude Slot. Via de Vredesbrug over de slotgracht benaderen we het terrein van waar ooit Het Huis te Heemstede stond.

3. De Vredesbrug en Het Oude Slot

De buitenplaats van Adriaan Pauw en de plek van waaruit hij Heemstede bestuurde. De Vredesbrug geeft ons toegang tot wat er nog rest van wat ooit een luisterrijk lustoord was. Omdat het aan het Haarlemmermeer was gelegen, was het vanuit Amsterdam of Den Haag gemakkelijk bereikbaar. De brug herinnert ons aan de Vrede van Münster, waar Adriaan Pauw de delegatie van de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën leidde. Behalve de brug zijn de dienstgebouwen, personeelsverblijven en het koetshuis bewaard gebleven. 'Het Huis' zelf is verdwenen. Hier werden de groten der aarde en de Amsterdamse elite ontvangen. Pauws rijke bibliotheek, wapenverzameling en kunstcollectie zijn na zijn dood verkocht (onder meer om zijn grafmonument te bekostigen) en verspreid geraakt. Gelukkig is het terrein nu weer ingericht tot een park. Ooit lag

er bij het huis een fraai aangelegde tuin met een rijke collectie bloemen, planten en bomen.

We wandelen over het pad langs de Ringvaart, door het tunneltje naar de overzijde van de weg, door park Meermond en achter Hageveld langs naar het Heemsteeds Kanaal.

4. De Zandvaart

Net als de Roohellerzandvaart is ook deze vaart door Adriaan Pauw aangelegd om zand te kunnen afvoeren uit de strook wildernis tussen de Binnenweg en de Herenweg. Dat zand werd afgevoerd naar Amsterdam en was bedoeld voor de staduitbreiding. De vaart gaf ook toegang tot de nieuw op te richten blekerijen. De Zandvaart loopt onder de IJzeren Brug door. Het Heemsteeds Kanaal, dat nu de haven met het Spaarne verbindt, is begin 20ste eeuw gegraven op een deel van de loop van de Zandvaart. Die kwam immers uit in het Spaarne.

Via de Kerklaan wandelen we naar de Blekersvaart.

5. Blekersvaart

Deze vaart werd aangelegd om de afgegraven zandterreinen te kunnen verpachten aan blekerijen. De vaart liep midden door de voormalige wildernis en kwam uiteindelijk uit op de Gasthuisvaart of Crayenestervaart. Deze was al eerder aangelegd door het Haarlemse Elisabeth Gasthuis. Deze Crayenestervaart kwam op zijn beurt ook weer uit in het Spaarne.

Op de Blekersvaart slaan we linksaf de woonwijk het Blekerskwartier in. De straten zijn genoemd naar vroegere wasserijen die hier stonden. We wandelen naar de Wasserij Annalaan. Op een pleintje staat een beeldje.

6. Het beeldje 'de hozer'

Op de Wasserij Annalaan staat een beeldje van de hozer. Het herinnert aan de tijd waarin aan beide zijden van de Blekersvaart blekerijen waren gevestigd. Het bleken van het linnen was de laatste fase in het arbeidsintensieve productieproces van de Haarlemse linnen- en lakennijverheid. Voor dat bleken op de velden was helder duinwater vereist dat via slootjes op de bleekvelden werd aangevoerd. Een hozer schepte dan met zijn hoos water vanuit die parallelle slootjes over het te bleken linnen. In later tijden vestigden zich hier wasserijen. Zij wasten het linnengoed van de Amsterdamse elite en van de bewoners van de omliggende buitenplaatsen, en weer later voor gewone inwoners van Heemstede.

Eind van de wandeltocht door het Adriaan Pauw-dorp Heemstede.